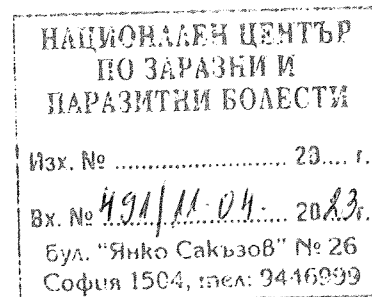

До
Председателя на Научно жури
Доц. д-р Димитър Шаламанов, дм
НЦЗПБ
София

РЕЦЕНЗИЯ

от проф.д-р Ани Кеворк Кеворкян, дм
ръководител на катедра по Епидемиология и МБС,
Медицински университет-Пловдив

относно

конкурс за заемане на Академична длъжност „Доцент“
по научна специалност „Епидемиология“
област на висше образование: 7. Здравеопазване и спорт,
Професионално направление 7.1. Медицина
обявен за нуждите на отдел “Епидемиология“ на НЦЗПБ (ДВ.бр. 102/23.12.2022 г.)
и съгласно (Заповед №Р- 524/ 19.12.2022 г.) на Директора на НЦЗПБ-София

Единствен кандидат по обявения конкурс:

д-р Мария Ангелова Пишмишева-Пелева, дм
Началник на инфекциозно отделение – МБАЛ Пазарджик

I. Анализ на кариерния профил на кандидата.

Д-р Мария Пишмишева-Пелева е възпитаник на Езикова гимназия „Бертолт Брехт“ в гр. Пазарджик (паралелка с интензивно изучаване на немски език) и впоследствие на Висш медицински институт „Ив. П. Павлов“ в Пловдив, като през 1989 г. придобива магистърска степен (специалност „Медицина“). В продължение на три години, непосредствено след дипломирането започва работа като участъков терапевт в Градска поликлиника при ОРБ- Пазарджик. През 1992 г. постъпва на работа в Инфекциозно отделение на МБАЛ – Пазарджик. Заема последователно длъжностите: лекар-ординатор (1992-1999 г.), старши ординатор (1999-2013 г.), а от 2013 г. и понастоящем заема длъжността началник отделение.

В хода на следдипломната си квалификация, д-р Пишмишева придобива специалност по Инфекциозни болести (1997 г.), а афинитета към научните разработки е в основата на защитената през 2019 г. в МУ-Пловдив образователно-научна степен “Доктор“ с тема „Клинико-епидемиологични аспекти на острата хепатит Е вирусна инфекция“ по научната специалност „Инфекциозни болести“.

Важна предпоставка за повишаване на цялостната квалификация и израстване на кандидатката е владението на немски, английски и руски езици. Членува в общо 5 съсловни и научни организации: БЛС, БДИБ, ЮБДИБП, БАМ и ESCMID.

Д-р Пишмишева е доказан специалист с над тридесетгодишен професионален стаж като лекар, посветен на клиниката, диагностиката, терапията и епидемиологията на инфекциозните болести. Оценям високо и нейното доброволчество след земетресенията в Адапазарь, Турция през 1999 г.

Признание за нейната експертност и административен опит е привличането ѝ като член на: Етичната комисия, Комисията по ВБИ и антибиотична политика и ЛКК към МБАЛ-Пазарджик. Значими са наградите и отличията, с които е удостоена д-р Пишмишева на областно и национално ниво в страната като: „Лекар на годината, 2016 г.“ (БЛС), „Лекар на годината, 2019 г. в категорият Борба с пандемията КОВИД-19“ (БЛС), Почетен знак на Президента на РБългария и Диплома за особени заслуги с обществена значимост (Община Пазарджик) през 2020 г.

II. Общо описание на представените материали по конкурса.

Представените документи и материали по конкурса отговарят на изискванията на Правилника за прилагане на Закона за развитие на академичния състав в РБ (ЗРАСРБ) и специфичните изисквания на НЦЗПБ-София, като предоставят доказателствен материал, необходим за провеждането на настоящата процедура.

III. Оценка на научните трудове на кандидата за цялостното академично развитие.

Д-р Мария Пишмишева е автор/съавтор на общо 83 научни труда, представени както следва: дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“; автореферат; 24 пълнотекстови публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus/Web of science), от които 9 с импакт фактор; 52 пълнотекстови публикации в издания с научно рецензиране, нереперирани в световноизвестни бази данни с научна информация (списания/сборници); 1 монография и 4 глави от книги/монографии. Тринадесет от статиите са рецензирани в хода на процедурата за придобиване на ОНС „доктор“ (от тях 3 са в списания с импакт фактор и 10 в нереперирани в световноизвестни бази данни с научна информация (списания/сборници).

Така, в настоящия конкурс за придобиване на АД „Доцент“, кандидатката участва общо с 69 научни разработки, неповтарящи доказателствения материал по предходната процедура в академичното развитие. Те са разпределени, както следва:

-дисертационен труд; 1 монография; 21 публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus/Web of science), от които 6 в списания с импакт фактор [*Travel Med Infect Dis (IF₂₀₂₁-20.41*), *J Neurovirol (IF₂₀₂₁-3.739*), *Vector Borne Zoonotic Dis (IF₂₀₁₉ -2.249*), *Vojnosanit Pregl (IF₂₀₁₉- 0.152*), *Wien Klin Wochenschr (IF₂₀₁₄- 2.723* и *Pediatr Infect Dis J(IF₂₀₁₉- 2.723)*]; 42 публикации в издания с научно рецензиране, нереперирани в световноизвестни бази данни с научна информация и 4 глави от книги/монографии.

Представеният монографичен труд „Хепатит Е – екзотика или тихо присъствие“ е написан увлекателно в девет обособени глави, като включва най-съвременна информация за петия по време на откриване, но не и по значение хепатотропен вирус и собствени клиничко-епидемиологични проучвания. През призмата на регионалната идентичност на HEV инфекцията в област Пазарджик, д-р Пишмишева има значим принос в изграждане на профила на инфекцията на национално ниво. Клиничко-лабораторното описание на хоспитализираните с остър хепатит Е е детайлно, с анализ на вероятните рискови фактори за инфектиране и като такова е първото в страната. Наред с това, авторката провежда и няколко епидемиологични проучвания върху разпространението на HEV сред различни групи от населението без симптоми на остра чернодробна инфекция. Оценявам високо, проведеното проучване сред животинската популация (свине) в съавторство с ветеринари. То хвърля светлина върху един от резервоарите на вируса в животинската популация.

Безспорно собственият опит, наблюдения, констатации и произлезли препоръки, представени в осма глава на монографията, са най-ценни. Предложеният алгоритъм за диагностика на остра HEV инфекция включва комплекс от клинични, лабораторни и епидемиологични критерии, формиран в светлината на собствените данни и препоръките на European Association for the Study of the Liver (EASL) от 2018 г. HEV инфекцията трябва да се търси не само сред хоспитализираните в инфекциозните отделения, а и при всички случаи с екстрахепатални прояви (пациенти със синдрома на Guillain-Barré, амиотрофична невралгия, гломерулонефрити, пакнкреатити и др.) и раздвижени функционални чернодробни тестове, които често остават неразпознати.

Разпределението на останалата научна продукция (63 статии, от които 17 на английски език и 46 на български език) по място на участие на кандидатката в авторските колективи на посочените публикации потвърждават активното ѝ участие в разработките (концепция на научното изследване, провеждане и оформяне): на 31 статии е първи автор (49%), на 9 статии е втори автор (14%), на 8 (13%) е трети автор, а в останалите 24% е четвърти или последващ автор. Те обхващат значими проблеми в инфектологията и епидемиологията в следните тематични направления: зоонозни инфекции (Марсилска треска, ККХТ, ХТБС, Лаймска борелиоза, Анаплазмоза, Западнонилска треска, Кърлежов енцефалит и др.), инфекции на дихателните пътища (Варицела, Инфекциозна мононуклеоза, Грип, Морбили, Ковид-19); вирусни хепатити (Хепатит А, Хепатит Е); покривни инфекции като Тетанус и др. Екипността на кандидатката е в основата на съвместни проучвания с ветеринари, паразитолози, епидемиолози и др. в опит разглежданите теми да бъдат обхванати многостранно и в дълбочина. Много от лабораторните изследвания и съответно верификацията на патогените, описани в разработките на д-р Пишмишева, са проведени в референтните лаборатории на НЦЗПБ-София. Това е гарант за достоверност и високо качество на научните резултати, изводи и препоръки, произтичащи от тях.

Значима част от трудовете на д-р Пишмишева са посветени на Вирусен хепатит Е, като нейния интереса към този вирус и свързаните с него проявления продължават и след защита на ОНС "доктор" през 2019 г. За това свидетелстват 9 публикации, описаната по-горе монография и глава в книга. Научните трудове съдържат задълбочен анализ с конкретни изводи и препратки не само към клиничната практика и диференциално-диагностичните търсения, но и по отношение на превенцията на инфекцията: препоръки, свързани с тестването на донорската кръв за HEV, по отношение на професионално експонирани контингенти, като работещите в свинеферми и др. Участието в съавторство при определяне на генотиповата/субтиповата принадлежност на HEV изолатите от пациенти с остър хепатит Е, хвърля допълнителна светлина върху епидемиологията на заболяването в страната, базирано на високоспециализирани молекулно-генетични изследвания и служи за целите на епидемиологичния надзор. Разширяване на обхвата на научните интереси се демонстрира и с тематика в сферата на много от зоонозните заболявания, които се регистрират в човешката популация у нас. Едно такова заболяване е Марсилската треска. Дългият период на наблюдение (1993-2000 г.) върху клиничните прояви, усложненията и епидемиологията при болни с Марсилска треска в област Пазарджик обогатява наличната информация за страната и заедно с проучванията на Н.Попиванова и И.Балтаджиев в Пловдивска област, очертават значима част от нозогеографския ареал на разпространение на *R.conorii* и вектора *Rhipicephalus sanguineus* в Южна България.

Д-р Пишмишева има принос в изучаването и на двете, регистрирани в България вирусни хеморагични трески -ККХТ и ХТБС, като отново периода на наблюдение е

достатъчно дълъг (десетгодишен), за да се очертаят клиничните и епидемиологичните характеристики и тенденции. Оригинален за страната принос, с участието на кандидатката, е изолираната RNA на Puumala hantavirus (PUUV) от хоспитализиран пациент с ХТБС. Участието на д-р Пишмишева в международна работна група за изучаване зоонозните инфекции и по-специално на векторно-преносимите, както и влиянието на регионалните и социалните фактори сред 24 страни в Европа, Африка и Азия допълва информацията за тях в сравнителен план.

Друга интересна инфекция, с немного налични данни у нас е Легионерската болест, която също е обект на проучванията на д-р Пишмишева -основно върху клиничните прояви и свързаните с нея усложнения като дихателна недостатъчност и пневмоторакс. Добре описани (стил и научна стойност) са някои рядко диагностицирани заболявания и синдроми като синдрома на Стивънс Джонсън при трима пациенти с различни инфекциозни заболявания, хемофагоцитен синдром и синдром на Guillain-Barré при пациенти с хепатит Е, токсокароза при пациент с перикардит и др. Актуални, в синхрон с времето, са и проучванията върху някои аспекти на новопоявилата се инфекция COVID-19.

В настоящия конкурс д-р Пишмишева участва с публикации в престижни български списания като *Обща медицина (Scopus)*, *Folia medica (Scopus)*, *Инфектология*, *Медицински преглед*, *Българска неврология* и др., така и в издания с висок научен импакт като *Travel Med Infect Dis (IF₂₀₂₁-20.41)*, *J Neurovirol (IF₂₀₂₁-3.739)*, *Vector Borne Zoonotic Dis (IF₂₀₁₉ -2.249)*, *Panminerva Med (IF₂₀₁₈- 2.186)*, *PLoS ONE (IF₂₀₁₈- 2.776)*, *Pediatric Infect Dis J (IF₂₀₁₄- 2.723)* и др. Всичко гореизложено е основание да приема посочените в самооценката на д-р Пишмишева приноси, съдържащи се в представените научни и научно-приложни трудове. Независимо, че съгласно приетите минимални национални изисквания за АД „Доцент“ участието в научни форуми в страната и чужбина не е обект на оценяване и не носи съответен брой точки на кандидата, искам да се спра накратко и върху тази активност. Тя е свързана с популяризиране на резултати и достижения на кандидата сред научната общественост. Общият брой участия на д-р Пишмишева на специализирани научни форуми в цялостната ѝ професионална кариера до момента е 30 (от които 4 на международни форуми в чужбина), като 14 са след придобиване на ОНС „Доктор“ през 2019 г.

IV. Отражение на публикациите на кандидата в националната и чуждестранна литература (публикационен имидж).

Публикациите на д-р Пишмишева, към момента на рецензирането, са цитирани общо 50 пъти в *Scopus/ Web of Science*, като *h-index* е 4 (при изключени автоцитирания). Цитиранията са основно от чуждестранни автори, главно в реферирани и индексирани издания с импакт фактор, което само по себе си е показателно за качеството на публикуваните научни разработки с участието на кандидатката. Преобладаващата част от цитиранията са след защита на ОНС „доктор“ - т.е. в периода от 2019 до 2023 г. (до момента) са 43 (86%), отразяващ много интензивен период на проучвания, анализ и споделяне на научните резултати. С най-висока цитируемост се отличават две статии, отпечатани съответно в *PLOS ONE*, 2018 г. с 13 цитирания и във *Vector-Borne and Zoonotic Diseases*, 2019 г. с 8 цитирания. Те са свързани с едно от основните направления в научноизследователската дейност на д-р Пишмишева - изучаването на Хепатит Е вирусната инфекция в страната, за чието съществен принос има и кандидатката.

V. Комплексна, качествена оценка на учебно-методическата и преподавателската дейност.

Д-р Пишмишева е хоноруван асистент към Биологическия факултет на ПУ „Паисий Хилендарски“. В тази връзка е представена справка за проведени 60 часа урожения по дисциплината „Вектори в трансмисивните инфекции“ със студенти от специалност „Микробиология и вирусология“, III курс на учебната 2022/2023 г. По линия на следдипломното обучение, кандидатката активно работи с млади лекари и предава своя опит, като през последните 5 години ръководи специализацията по Инфекциозни болести на трима специализанти, от които един е с вече придобита такава. Участва също като лектор при обученията, провеждани сред общопрактикуващи лекари и специалисти от доболничната помощ.

VI. Допълнителна научна активност:

Кандидатката демонстрира широк спектър от научни интереси като активен участник на 3 научноизследователски проекта, от които 2 международни. Тематиката на проектната дейност е разнообразна и е свързана с надзора на причинителите на остри фебрилни заболявания в България; зоонозните и векторно-преносимите заболявания и имунологичната памет при SARS-CoV2/COVID-19. Въз основа на това са реализирани някои от представените публикации в настоящия конкурс. Участието в изброените проекти допълва и надгражда натрупаните през годините практическите умения на д-р Пишмишева като клиницист от една страна, а от друга обогатява изследователския и преподавателския ѝ опит.

VII. Изпълнение на минималните национални изисквания: Спазвайки изискванията на Правилника за прилагане на ЗРАСРБ и съответно този на НЦЗПБ-София, всички представени в хода на рецензията данни са трансформирани в точков еквивалент, за да бъде оценено изпълнението на минималните национални изисквания за заемане на АД „Доцент“. **При минимален изискуем брой точки 400, д-р Пишмишева е представила доказателствен материал за общо 1594 точки, разпределени съответно:**

- **Критерий А** (Показател 1. Дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“ на тема „Клинико-епидемиологични аспекти на острата хепатит Е вирусна инфекция“)- **50 точки**;
- **Критерий В** (Показател 3. Хабилизационен труд-монография -„Хепатит Е-екзотика или тихо присъствие“, 2022 (ISBN 978-619-7388-38-1) - **100 точки**;
- **Критерий Г** с общо **666 точки при необходим минимум 200 точки**, разпределени както следва:
 - Показател 7. Публикации в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация (Scopus и Web of Science) – 21 броя- **231 точки**;
 - Показател 8. Публикации и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или в редактирани колективни томове)- 55 броя- **405 точки**
 - Показател 9. Публикувана глава от колективна монография – участие в 3 монографии -**30 точки**
- **Критерий Д**, с общо **640 точки при необходим минимум 50 точки**, разпределени както следва:
 - Показател 10. Цитирания в научни издания, реферирани и индексирани в световноизвестни бази данни с научна информация или в монографии и колективни томове (Scopus и Web of Science) -**585 точки**;
 - Показател 11. Цитирания в монографии и колективни томове с научно рецензиране -**20 точки**;
 - Показател 12. Цитирания или рецензии в нереферирани списания с научно рецензиране- **35 точки**;
- **Критерий Е**, с общо **138 точки**, разпределени както следва:
 - Показател 15. Придобита медицинска специалност- 1 специалност- **40 точки**;

Показател 16. Участие в национален научен или образователен проект- 1 проект - **15 точки**;

Показател 17. Участие в международен научен или образователен проект–2 международни проекта -**40 точки**;

Показател 20. Публикуван университетски учебник или учебник, който се използва в училищната мрежа -**13 точки**;

Показател 22. Обучение на стажанти, специализанти и докторанти (семинарни и практически занятия) –**30 точки**;

Сумарно преставените данни надхвърлят националните минимални изисквания за заемане на АД „Доцент“.

VIII. Заключение:

Д-р Мария Пишмишева-Пелева е изграден специалист с натрупан сериозен опит в клинично-епидемиологичните проучвания на значими инфекциозни заболявания и увлекателен лектор с афинитет към науката. Представеният доказателствен материал по настоящата процедура покрива специфичните наукометрични критерии за придобиване на академична длъжност ”ДОЦЕНТ”.

Въз основа на това убедено си позволявам да препоръчам на членовете на Научното жури, определено със №Р- 524/ 19.12.2022 г. на Директора на НЦЗПБ-София, д-р Мария Пишмишева-Пелева, да бъде избран за „ДОЦЕНТ” по научна специалност „Епидемиология“ за нуждите на отдел “Епидемиология“ на НЦЗПБ-София.

Изготвил рецензията:

проф. д-р Ани Кеворкян, дм

09.04.2023 г.